

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ καί ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΣΕ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΑ

Κρίσιμα σημεία πού σχετίζονται μέ τή Δημοκρατία καί τόν Καπιταλισμό

Αναγνωρίζοντας ότι ή Δημοκρατία καί ό Καπιταλισμός εἶναι συστήματα πού διέπουν τή συμπεριφορά τῶν ἀνθρώπων καί ἔχουν ἐπηρεάσει τή σχέση μεταξύ τῶν κοινωνιῶν, αὐτό τό ἄρθρο θά ἐπανεξετάσει συστημικά καί στοιχειώδη σημεία τῶν προαναφερθέντων συστημάτων. Ἡ δημοκρατία ἔχει ἔμμεση ἐπίδραση στήν οικονομική ἀνάπτυξη. Γιά παράδειγμα, μεγαλύτερες πολιτικές ἐλευθερίες συμβάλλουν σέ ὑψηλότερο ΑΕΠ καί αὐξημένες ἐπενδύσεις. Ἐνα δημοκρατικό πολιτικό σύστημα «δυνητικά» μπορεῖ νά ἔχει θετικά ἀποτελέσματα στήν οικονομική ἀνάπτυξη, ἐάν καί μόνο ἐάν, οἱ ἄνθρωποι ἔχουν πλήρη ἐνημέρωση τοῦ οικονομικοῦ τους περιβάλλοντος καί ή συμπεριφορά τους εἶναι ὀρθολογική.

Ἡ διαπλεκόμενη δομή μεταξύ Δημοκρατίας καί Καπιταλισμοῦ ἀπεικονίζεται στήν ἀκόλουθο ρήση πού περιγράφει τή σχέση μεταξύ «ἀποδοτικότητας» καί «ισότητας»: «Ἡ δημοκρατία χρειάζεται ἀποδοτικότητα γιά νά βάλει λίγο ὀρθολογισμό στήν ἰσότητα καί ή ἀγορά χρειάζεται ἰσότητα γιά νά βάλει λίγη ἀνθρωπιά στήν ἀποδοτικότητα». Ἡ Δημοκρατία καί ό Καπιταλισμός εἶναι μιά ἀλληλένδετη καί συνυφασμένη θεσμική δομή πού προσπαθεῖ νά φέρει ἀρμονία στήν ἀποδοτικότητα καί τήν ἰσότητα πού εἶναι ἐγγενῶς σέ σύγκρουση. Ἡ ἰσότητα προωθεῖται ἀπό τή δημοκρατία καί ή ἀποδοτικότητα προωθεῖται ἀπό τόν καπιταλισμό. Ἔτσι, ἕνα Δημοκρατικό Πολιτικό σύστημα πρέπει νά ἐνσωματώνει τήν ἀρμονική λειτουργία καί τῶν δύο φαινομενικά ἀντιθετικῶν ἐπιδιώξεων, δηλαδή τῆς Δημοκρατίας καί τοῦ Καπιταλισμοῦ καί νά ἐπιτυγχάνει ἕνα σχετικό συμβιωτικό βέλτιστο. Τό ἐπίπεδο οικονομικῆς ἀποδοτικότητος ποικίλλει μεταξύ οικονομιῶν, ὀργανισμῶν ἢ ἀνθρώπων. Αὐτή ή μεταβλητότητα στήν ἀποδοτικότητα δημιουργεῖ διαφορετικές ἀνισότητες πού πρέπει νά ἀντιμετωπίζονται μέ σύνεση. Αὐτό τό ἀμερόληπτο καθήκον ἔχει ἀναλάβει ή κυβέρνηση τῆς συγκεκριμένης χώρας τῆς ὁποίας οἱ σκοπιμότητες δέν πρέπει νά ἐπηρεάζονται ἀπό τήν Καπιταλιστική ἐπιδίωξη μεγιστοποίησης τῆς ἀποδοτικότητος.

Ἐξέλιξη τοῦ σύγχρονου Καπιταλισμοῦ σέ μία Δημοκρατία

Θεωρητικοί ὅπως ὁ Μάξ Βέμπερ (Max Weber), πού ἐπενόησε τόν ὄρο «**Προτεσταντική ἠθική**» καί περιέγραψε τόν καπιταλισμό, πρότειναν ὅτι ἡ σκληρή δουλειά καί ἡ λιτότητα εἶναι ἀπαραίτητες γιά τή δημιουργία ὑλικοῦ πλοῦτου. Ἡ ἐν λόγω τοποθέτηση ἔδωσε ἀξιοπιστία στήν ἔννοια τοῦ Καπιταλισμοῦ.

Ὡστόσο, τό φάσμα τοῦ Καπιταλισμοῦ ἔχει διαφορετικά επίπεδα προσήλωσης σέ αὐτό. Γιά παράδειγμα, ἡ αὐστηρή συσσώρευση πλοῦτου εἶναι διαφορετική ἀπό τήν ἐπιδίωξη ἀποδεκτῶν ἐπιπέδων ἀνετης διαβίωσης. Ἐπί τοῦ παρόντος, ἡ συσσώρευση πλοῦτου ἔχει ἀύξηθεϊ σέ βάρος τῆς λειτουργίας τῆς Δημοκρατίας. Τό Γραφεῖο Προϋπολογισμοῦ τοῦ Κογκρέσου τῶν ΗΠΑ ἀναφέρει ὅτι ἡ ἀνισότητα πλοῦτου διευρύνθηκε σημαντικά μεταξύ τῶν ἐτῶν 1989 καί 2019 «μέ τό πλουσιότερο 1% τοῦ πληθυσμοῦ νά γίνεται ἀκόμη πλουσιότερο κατά 29 τρισεκατομμύρια δολάρια καθώς ἡ μέση ἐργατική οἰκογένεια σημείωσε μόνο ἀμελητέα αὐξηση». «Κατά τήν ἴδια περίοδο τῶν 30 ἐτῶν, τό κατώτερο μισό τῶν Ἀμερικανῶν εἶδε τό μεριδίό τους, στόν πλοῦτο τῆς χώρας, νά μειώνεται ἀπό 4% σέ 2%».

Ἐνα ἄλλο επίπεδο προσήλωσης στό φάσμα τοῦ καπιταλισμοῦ μπορεῖ νά χαρακτηρισθεϊ στήν τοποθέτηση τοῦ Αὐστριακοῦ Οἰκονομολόγου Ζιόσεφ Σιούμπετερ (Joseph Schumpeter) ὁ ὁποῖος ἐπενόησε τόν ὄρο «**δημιουργική καταστροφή**» πού περιγράφει τήν τάση τῆς ἐπιχειρηματικότητας, δηλαδή τοῦ Καπιταλισμοῦ, νά ἐπιταχύνει τόν ἐμπορικό θάνατο τῶν ὑπαρχόντων προϊόντων ἀντικαθιστώντας τα μέ νεότερα καλύτερα. Πράγματι, αὐτό παρατηροῦμε στή μελέτη τῆς θεωρίας τοῦ Κύκλου Ζωῆς Προϊόντων (Product Life Cycle). Αὐτή ἡ θεωρία προτείνει ὅτι πρίν ἀκόμη ἓνα προϊόν εἰσέλθει στό στάδιο ωρίμανσης, ἄλλες νέες διαφοροποιήσεις προϊόντος ἔρχονται στήν ἀγορά γιά νά ἀντικαταστήσουν τήν παλαιότερη ἔκδοση καί νά συμβάλλουν στόν θάνατό της. Ἐπικριτές θά μπορούσαν νά προτείνουν ὅτι ὁ καπιταλισμός εἶναι ἄμεσα ὑπεύθυνος γιά ἓνα τέτοιο γεγονός. Ἴσως, ἀλλά ὁ Σιούμπετερ (Schumpeter) τό προσδιόρισε σωστά ὡς «**δημιουργική καταστροφή**». Τό ὑποστηρικτικό ἐπιχείρημα ἐδῶ εἶναι ὅτι ἡ ἐπιχειρηματικότητα, ἡ ὁποία ἐπιδιώκει τήν ἀνάπτυξη προϊόντων, ἴσως νά μὴν ὑπῆρχε ἐάν οἱ ἐπιχειρηματικοί ὀργανισμοί ἢ οἱ ἄνθρωποι δέν προσπαθοῦσαν νά βελτιώσουν τά ὑπάρχοντα προϊόντα.

Ἡ δημοκρατία ἐπιβάλλει τό νόμιμο δικαίωμα τοῦ λαοῦ νά συμμετέχει στή χάραξη πολιτικῆς ὅσον ἀφορᾷ τήν ἀνάπτυξη μιᾶς Καπιταλιστικῆς Οἰκονομίας ἢ ἀγορῶν. Ὁ Χρηματικός Οἰκονομολόγος Μίλτον Φρίντμαν (Milton Friedman) πρότεινε ὅτι ἡ ἐλεύθερη ἀγορά καί ἡ

ανάπτυξη Καπιταλιστικῶν θεσμῶν εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν πολιτικὴ ἐλευθερία. Ἐπιπλέον, ὁ Φρίντμαν εἶπε ὅτι ἡ **Οἰκονομικὴ Ἐλευθερία συσχετίζεται μὲ τὴν Πολιτικὴ Ἐλευθερία.**

Ποία εἶναι ἡ τρέχουσα κατάσταση;

Εἶναι ἀποδεδειγμένο ὅτι ὁ Καπιταλισμός χρειάζεται, καὶ ὑποστηρίζει, τὴν Δημοκρατία καὶ ἡ Δημοκρατία χρειάζεται, καὶ ὑποστηρίζει, τὸν Καπιταλισμό. Ἀλλά, εἶναι ἡ ἀλληλοὑποστήριξη ἀμοιβαία; Ἄν παρατηρήσουμε τὴν ἐξέλιξη τῆς Διεθνούς Οἰκονομίας τὰ τελευταῖα 30 περίπου χρόνια, μπορεῖ νὰ συμπεράνουμε **ὅτι ἡ σχέση μεταξύ Δημοκρατίας καὶ Καπιταλισμοῦ βρίσκεται σέ ἀνισορροπία.** Θὰ προσφέρω παραδείγματα πρὸς ἀπόδειξη τοῦ ἀληθοῦς τῆς ἐν λόγω θέσεως:

- **Ἡ ἐξέλιξη τοῦ Νεοφιλελευθερισμοῦ, γνωστοῦ ὡς ὑπερκαπιταλισμός.** Αὐτὸ περιγράφεται ὡς ἓνας ἀδυσώπητος προσανατολισμός γιὰ τὴν μείωση τῶν Διεθνῶν ἐμπορικῶν φραγμῶν καὶ τοῦ Προστατευτισμοῦ, τὴν προώθηση τοῦ ἀπεριόριστου διεθνούς ἀνταγωνισμοῦ, τὴν ὑπονόμευση τῶν ἐθνικῶν προστατευτικῶν κανονισμῶν, κλπ.

- **Ἰδιωτικοποίηση τῆς ἐθνικῆς ἀγορᾶς.** Αὐτὸ ἔχει ὡς στόχο τὴν προώθηση τῆς ἀποδοτικότητας, ἢ ὅποια εἶναι μιὰ στρατηγικὴ πού προσανατολίζεται στό κέρδος.

- **Ἕνας ἀπεριόριστος παγκόσμιος χρηματοπιστωτικὸς τομέας.** Τὰ πλεονεκτήματα περιλαμβάνουν τὴν ἀπουσία ρυθμιστικῶν παρεμβολῶν, τίς λιγότερο αὐστηρές ἀπαιτήσεις γνωστοποίησης κινήσεως ἐπενδυτικῶν κεφαλαίων καὶ τὸ εὐνοϊκὸ φορολογικὸ καθεστῶς. Ἐπιπρόσθετα πλεονεκτήματα γιὰ τίς διεθνεῖς ἐπιχειρήσεις περιλαμβάνουν: δανεισμό μὲ χαμηλότερο κόστος, μεγαλύτερη εὐελιξία λόγω λιγότερων ρυθμίσεων, μεγαλύτερος κίνδυνος ἀπὸ τίς διακυμάνσεις τῶν νομισμάτων καὶ μεγαλύτερη διαφοροποίηση τῶν ἐπενδύσεων λόγω λιγότερου συστηματικοῦ κινδύνου (*less systematic risk or macroeconomic risk*).

- **Ἡ ὑπεροχὴ τῶν μετόχων ἔναντι τῶν ἐργαζομένων.** Αὐτὴ εἶναι μιὰ εὐφυῆς στρατηγικὴ τοῦ Καπιταλισμοῦ μὲ τὴν ὅποια προσελκύνονται οἱ ἐργαζόμενοι νὰ ἐπενδύσουν στὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐταιρειῶν σὰν μέτοχοι καὶ γιὰ κέρδος.

- **Μία αὐξανόμενη ἀνισορροπία μεταξύ τῶν τάξεων.** Ἡ συγκέντρωση τοῦ εἰσοδήματος αὐξάνεται σέ βάρος τῆς ἀναδιανομῆς. Οἱ πλουσιότεροι γίνονται ἀκόμη πλουσιότεροι γρηγορότερα. Ἡ εἰσοδηματικὴ ἀνισότητα στὶς ΗΠΑ ἔχει αὐξηθεῖ ἀπὸ τὸ 1980 καὶ εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ ὅ,τι στὶς ὁμοτίμους χῶρες. (Pew Research Center)

Ἀνάλυση τοῦ παρόντος πολιτικό-οἰκονομικοῦ περιβάλλοντος

καταδεικνύει ότι η άνισορροπία μεταξύ Καπιταλισμού και Δημοκρατίας είναι προϊόν δυσκαμψίας αντιθετικών επιδιώξεων τών δύο συστημάτων. Ο Καπιταλισμός και η Δημοκρατία είναι τό αποτέλεσμα της σύνθεσης τάξεων και ταξικῶν συμφερόντων πού οδηγούνται από πολιτικές πεποιθήσεις. Αντιθέτως, Καπιταλισμός και Δημοκρατία πρέπει νά είναι σέ ισορροπία και νά συγκλίνουν. Ἡ νέα πραγματικότητα, ὡστόσο, είναι ὅτι ὁ Καπιταλισμός και ἡ Δημοκρατία αποκλίνουν. Ἐάν ὁ Καπιταλισμός ὑπερισχύσει τῆς Δημοκρατίας, θά ὀδηγήσει σέ ἀπεριορίστη συγκέντρωση πλούτου πού μέ τή σειρά του θά ὑπερνικήσει συνετά Πολιτικά μοντέλα και θά καταστήσει τίς ἐθνικές κυβερνήσεις δέσμιες τοῦ κεφαλαίου. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, ἐάν ἡ Δημοκρατία ὑπερισχύσει τοῦ Καπιταλισμοῦ, θά ἔχει ἀρνητικές ἐπιπτώσεις στίς προσπάθειες τοῦ Καπιταλισμοῦ νά μεγιστοποιήσει τίς οικονομικές ἀποδόσεις. Ἄρα, ἡ ἐπιλογή είναι ἀνάμεσα στήν «ἀποδοτικότητα» και τήν «πολιτική ἀπαίτηση». Δηλαδή, «οικονομικά συμφέροντα» ἔναντι «πολιτικῶν συμφερόντων». Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ Καπιταλισμός δέν είναι Δημοκρατικός και, ἀντίστροφα, ἡ Δημοκρατία δέν είναι Καπιταλιστική. Αὐτές είναι οἱ δύο ὄψεις τοῦ ἴδιου νομίσματος πού είναι ἀχώριστες ἀλλά ἀντίθετες. Μιά ἀρμονική ἐνοποίηση μεταξύ τῶν δύο θά ἦταν φαινομενικά ὁ Δημοκρατικός Καπιταλισμός, σύμφωνα μέ τόν ὅποιο οἱ ἀγορές ἀποδίδουν εἰσόδημα πού προκύπτει ἀπό ἕνα δεδομένο ἐπίπεδο ἀποδοτικότητας, ἐνῶ ἡ κυβέρνηση ἀναδιανέμει τό εἰσόδημα μέ βάση τήν πολιτική ἀπαίτηση.

Τί ρόλο, ὅμως, ἔχει παίξει ἡ Παγκοσμιοποίηση;

Ἡ Παγκοσμιοποίηση ἔχει ἐμποδίσει τήν ικανότητα τῶν Δημοκρατικῶν Κυβερνήσεων νά κυβερνοῦν, ἀπειλῶντας τή Δημοκρατία νά μετατραπεί σέ Ὀλιγαρχία, πού μπορεῖ νά γίνει νόμιμη μέ γενικές ἐκλογές. Ἡ παγκοσμιοποίηση ἔχει τονίσει και ἔχει δώσει ἔμφαση στόν νεοφιλελευθερισμό. Στό μεταξύ, θεσμικές πρωτοβουλίες ἀπό τόν ΠΟΕ, τό ΔΝΤ, τίς παγκόσμιες ἐταιρεῖες και ἄλλους ὑπερεθνικούς ὀργανισμούς ὑποστήριξαν και προώθησαν τήν ἔννοια τῆς Παγκοσμιοποίησης. Ὁ Νεοφιλελευθερισμός, λοιπόν, ἔχει μεταμορφώσει τή Δημοκρατία και ἔχει γεννήσει τέσσερις σαφείς ἀπειλές. Αὐτές είναι:

- **Ἀσύμμετρη πολιτική συμμετοχή.** Ἡ Πολιτική διαδικασία κυριαρχεῖται ἀπό πλούσια στρώματα τῆς κοινωνίας σέ βάρος τῶν κατώτερων στρωμάτων πού χαρακτηρίζονται ἀπό φτώχεια.

- **Ἐχει ἀποτύχει ν' ἀποτρέψει τήν αὔξηση τῆς οικονομικῆς ἀνισότητος.**

- **Ἡ αὐξανόμενη μόχλευση τῆς παγκόσμιας χρηματιστικοποίησης ἐπί τῶν ἐθνικῶν κυβερνήσεων.** Οἱ ἐθνικές κυβερνήσεις ἀναγκά-

ζονται να εξυπηρετήσουν παγκόσμια οικονομικά συμφέροντα.

• **Οι έξουσίες λήψης πολιτικῶν αποφάσεων έχουν μεταφερθεῖ από τὰ ἔθνη καὶ κοινοβούλια σὲ στελέχη ἐπιχειρήσεων.** Αυτό δίνει ἀξιοπιστία στὸν νέο χαρακτήρα τῆς παγκόσμιας ἐταιρείας πού εἶναι γνωστή ὡς «παγκόσμιος ἐταιρικός καπιταλισμός» (global corporate capitalism). Γιά παράδειγμα, τὸ 2016 ἡ ἐταιρεία Τράνς Κάναδα (TransCanada) μῆνυσε τὴν κυβέρνηση τῶν ΗΠΑ γιά 15 δισεκατομμύρια δολάρια, σύμφωνα μέ τὸ Κεφάλαιο 11 τῆς συμφωνίας NAFTA γιά τὴν προστασία τῶν ἐπενδυτῶν καί τῶν κερδῶν τους καί γιά τὴν ἀκύρωση τοῦ ἀγωγοῦ Keystone XL τῶν ΗΠΑ.

Σημείωση: Ὁ Παγκόσμιος Καπιταλισμός συζητήθηκε στό ἄρθρο τοῦ συγγραφέα: «Global Capitalism: A Perspective of Convergence» *International Review of Modern Sociology*; Τόμ. 20, Νο. 2 (Φθινόπωρο 1990), σσ. 239-251 (13 σελίδες). <https://www.jstor.org/stable/41421569>

Ὁ Ἀντιδημοκρατικός χαρακτήρας τῆς Παγκοσμιοποίησης

Ἡ Παγκοσμιοποίηση ἔχει ὑποτάξει τὴν Δημοκρατία στὸν Καπιταλισμό. Αὐτή εἶναι μία παρέκκλιση ἀνάλογη μέ ἐκείνη τοῦ Μάρξ πού ὑποστηρίζει ὅτι τὸ Νομικὸ σύστημα πρέπει νὰ εἶναι ὑποχείριο τῆς Οἰκονομίας. Ἐπιπλέον, ἡ παγκοσμιοποίηση ἔχει καταστήσει δύσκολο γιά ἕναν ἔμπορο νὰ ἐμπορευτεῖ τὸ προϊόν του, ἐπειδὴ εἶναι δύσκολο νὰ στρωματοποιήσει ἢ/καί νὰ χρησιμοποιήσει τὴν προσαρμογή. Οἱ ἀρνητικές ἐπιπτώσεις τῆς Παγκοσμιοποίησης στή Δημοκρατία περιγράφονται παρακάτω:

• **Ἐλευθέρωση τοῦ ἐμπορίου.** Οἱ διεθνεῖς ἐμπορικές συμφωνίες δέν ἔχουν λάβει ὑπ' ὄψιν τίς διαφορές μεταξύ τῶν ἀναπτυγμένων οικονομῶν (Developed Economies - DCs) καί τῶν λιγότερο ἀναπτυγμένων οικονομῶν (Less Developed Economies - LDCs), προκαλώντας ἀσυμμετρίας, μέ ἀποτέλεσμα τὸ ἐγγενές πλεονέκτημα τῶν ἀναπτυγμένων οικονομῶν σὲ σχέση μέ τίς λιγότερο ἀναπτυγμένες οικονομίες. Οἱ ἀναπτυγμένες οικονομίες ἀπαιτοῦν ἀπὸ τίς λιγότερο ἀναπτυγμένες οικονομίες νὰ ἀνοίξουν τὴν ἀγορά τους ἀκόμα καί ἂν δέν εἶναι ἔτοιμες γιά αὐτό. Γιά παράδειγμα, στήν περίπτωση τῆς Ε.Ε., ἡ Γερμανία ἀπαιτεῖ τὰ ἀνώτερα προϊόντα τῆς νὰ πωλοῦνται στήν Ἑλληνική ἀγορά, ἀνταγωνιζόμενη τὰ Ἑλληνικά προϊόντα πού μπορεῖ νὰ εἶναι χαμηλότερης ποιότητας.

• **Ἀπελευθέρωση κεφαλαίου.** Οἱ Ἄμεσες Ξένες Ἐπενδύσεις (Foreign Direct Investment - FDI), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δέν διέπονται ἀπὸ κανονισμούς. Ἐπιπλέον, οἱ εἰσροές κεφαλαίων ἀσκοῦν ἀνοδική πίεση στό ἐθνικό νόμισμα πού πλήττει ἄμεσα τίς ἐξαγωγές τῆς χώρας καί τὴν ἀνταγω-

νιστικότητα τῆς ἀγορᾶς τῆς.

• **Ἐμπορικός Προστατευτισμός.** Οἱ ἀναπτυγμένες χώρες χρησιμοποιοῦν ἐκλεπτυσμένες μεθόδους γιά νά προστατεύσουν τίς οἰκονομί-ες τους. Οἱ ἐν λόγῳ οἰκονομίες χρησιμοποιοῦν χαμηλότερους δασμούς ταυτόχρονα αὐξάνοντάς τους μή δασμολογικούς φραγμούς ὅπως εἰδικές ἄδειες, κλπ.

• **Ἐμπορικές Συμφωνίες.** Ὑποστηρίζουν ὅλο καί περισσότερο πρῶτα τό ἐταιρικό συμφέρον. Τέτοιες ἐμπορικές συμφωνίες δίνουν σέ ξέ-νες ἐταιρεῖες τό δικαίωμα νά μὴνύσουν μιά κυβέρνηση.

Τί ἔπεται; Πού πᾶμε ἀπό ἐδῶ;

Ἡ παραπάνω συζήτηση ἐπιβεβαιώνει τήν ἀνισορροπία μεταξύ Δη-μοκρατίας καί Καπιταλισμοῦ, μέ τή Δημοκρατία νά ἔχει γίνει δέσμια τοῦ Καπιταλισμοῦ. Πρὶν συνεχίσουμε, ἄς κατονομάσουμε τίς σχετικές ἀξίες τῆς Δημοκρατίας καί τοῦ Καπιταλισμοῦ. Ἡ Δημοκρατία ἔχει μιά σημαντι-κή ἔμμεση ἐπίδραση πού συμβάλλει στήν ἀνάπτυξη. Προσφέρει μεγαλύ-τερη πολιτική εὐστάθεια, πολιτική καί οἰκονομική ἐλευθερία καί μειω-μένες κοινωνικές ἀντιπαραθέσεις ἢ συγκρούσεις. Ἡ δημοκρατία μπορεῖ νά συμβάλει βέλτιστα στήν οἰκονομική ἀνάπτυξη ἐάν καί μόνο ἐάν λει-τουργεῖ ὑπό ἓνα καλά σχεδιασμένο Νομοθετικό καί Δικαστικό σύστημα νόμων. Ὁ καπιταλισμός προσφέρει οἰκονομική ἀνάπτυξη καί αὐξηση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου. Ἐπικεντρώνεται δέ, στήν ἀποδοτικότητα, τήν ἀποτε-λεσματικότητα καί τήν τεχνοκρατική ἀνάπτυξη. Ἡ ἀνισορροπία μεταξύ Δημοκρατίας καί Καπιταλισμοῦ ἔχει ἐπιφέρει σύγκλιση δύο ἀντιθετικῶν συστημάτων. Μιλᾶω γιά Καπιταλισμό καί Σοσιαλισμό. Αὐτή ἡ σύγκλιση εἶναι προοδευτική καί ἐπιβάλλεται στά δύο συστήματα πού εἶναι σαφῶς διαφορετικά. Ἡ ἐν λόγῳ σύγκλιση, ἡ ὁποία παρατηρεῖται παγκοσμίως, ἐπιφέρει τήν ὑποβάθμιση καί τήν διαφθορά τῶν Κυβερνήσεων καί τῶν Πολιτικῶν Κομμάτων. Ὁ παγκόσμιος Καπιταλισμός προωθεῖται ἀπό τόν ἐταιρικό Καπιταλισμό. Αὐτό πού ἔχει βαθεῖα ριζωθεῖ στήν ἔννοια τοῦ Κα-πιταλισμοῦ εἶναι ἡ ἀνθρώπινη δίψα γιά πλοῦτο καί κοινωνικοοικονομική δύναμη. Ἐπομένως, τό νά προσδοκᾶς ὑποστήριξη ἀπό τούς Πολιτικούς δέν ἀποτελεῖ τελεσίδικα βιώσιμη ἐλπίδα. Προκειμένου νά μετριάστῃ ἡ σύγκρουση Καπιταλισμοῦ καί Δημοκρατίας τό ἐνδεδειγμένο μέσο εἶναι τά Κέντρα Οἰκονομικῆς Ἐξουσίας.

Πῶς νά ὑπερασπιστοῦμε τή Δημοκρατία ἐνάντια σέ ἓναν ξέφρενο Καπιταλισμό;

Ἡ Μεγάλη Ὑφεση τοῦ 2008 καί ὁ αὐξανόμενος συγκεντρωτισμός πλοῦτου δείχνουν ἄμεσα τήν ἀπείθαρχη συμπεριφορά τοῦ Παγκόσμιου

Καπιταλισμού, πού τροφοδοτείται από τον Νεοφιλελευθερισμό. Δεδομένου ότι υπάρχει κοινή συμφωνία ότι η Δημοκρατία, όσο δύσκολο και αν είναι να λειτουργήσει, είναι το πιο γνωστό Πολιτικό Σύστημα. Για να διατηρήσουμε αυτό το σύστημα, πρέπει όχι μόνο να υπερασπιστούμε την επιβίωσή του αλλά και να την προωθήσουμε. Οί ακόλουθες επιλεγμένες θεμελιώδεις στρατηγικές θεωρείται ότι προσφέρουν προστιθέμενη αξία στην επίτευξη της επιβίωσής της, αναγνωρίζοντας ότι η επιδίωξη της Δημοκρατίας είναι ασυμπτωτική:

- **Αναδιάρθρωση των εμπορικών συμφωνιών.** Έτσι ώστε οι διεθνικές εταιρείες να μην έχουν πλεονέκτημα έναντι των Έθνικών Κυβερνήσεων. Αυτό θα απαιτούσε αλλαγή επιλεγμένων διατάξεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Έμπορίου (ΠΟΕ) και των Περιφερειακών Έμπορικών Συμφωνιών (RTAs), όπως η Ε.Ε., ή εταιρική σχέση Trans-Pacific Partnership (TPP), ή Περιεκτική και Προοδευτική Συμφωνία για την Trans-Pacific Partnership (CPTPP) κ.λπ.

- **Κατάργηση της χρήσης χρημάτων ή χρηματοδότησης.** Προκειμένου να προωθηθούν αντιδημοκρατικές πολιτικές θέσεις και νομοθεσίες.

- **Προώθηση κυβερνητικών πρωτοβουλιών.** Όσον αφορά στην ανακατανομή του εισοδήματος του ΑΕΠ μεταξύ των φτωχών ή των φτωχότερων τμημάτων του πληθυσμού.

- **Περιορισμός της ασύμμετρης επιρροής των πλουσίων πολιτικών παραγόντων.** Η εν λόγω επιρροή ασκείται επί κυβερνητικής πολιτικής από κοινωνικο-οικονομικούς παράγοντες.

- **Αποφυγή πολιτικοποίησης δημοσίων θεσμών.** Δημόσιοι οργανισμοί δεν πρέπει να έχουν κομματική χροιά.

- **Προστασία από Όλιγαρχική Δημοκρατία.** Μία τέτοια μορφή Δημοκρατίας μπορεί να προωθηθεί σαν Δημοκρατικό Πολιτικό σύστημα ωστόσο δεν πληρεί τα αυστηρά κριτήρια της Δημοκρατίας.

- **Η κυβερνητική οικονομική πολιτική θα πρέπει να ελέγχεται.** Συχνά δημοψηφίσματα προσφέρουν αξιοπιστία στην αναζήτηση και διασφάλιση ότι η Δημοκρατία και ο Καπιταλισμός βρίσκονται σε άνεκτη ισορροπία.

Κωνσταντίνος Πολυχρονίου

Οικονομολόγος

Καθηγητής Πανεπιστημίου Σινσινάτι Η.Π.Α.